

Reikalavimai ir patarimai maketuotojams, ruošiantiems darbus ofsetinei spaudai

1. Svarbu:

- 1.1. Katalogų ir bylų pavadinimams naudoti tik lotyniškąs raides (a–z, A–Z) ir skaitmenis (0–9), atskirti žodžiams – ženklą „_“ (pažemintas brūkšnelis).
- 1.2. Bet kokios rūšies archyvuota byla gali būti vienašališkai atmesta.
- 1.3. Bylų ir katalogų pavadinimai turi būti neilgesni kaip 30 ženklų.
- 1.4. Kad būtų patogiau, bylos pavadinime pageidautini užsakovo įmonės ir spaudinio sutrumpinti pavadinimai.

2. Spaudai paruoštų bylų formatai:

- Adobe PDF 1.3 (kompozitinis);
- PS (PostScript, kompozitinis).

3. Maketavimas

- 3.1. Ruošiant PS ir PDF bylas rekomenduojame naudoti mūsų spaustuvės naudojamą PPD (PostScript Printer Description) „HD MetaDimension“.
- 3.2. PS ir PDF byloje turi būti pjovimo žymės (*Crop Marks*), lapo formatas turi būti pasirinktas didesnis už spaudinio, (pvz., jei spaudinio formatas A4 (210 x 297 mm), užlaida – 5 mm, tai PS byloje esančio lapo matmenys bus 220 x 307 mm, tad vertėtų pasirinkti bent 235 x 325 mm formato lapą. Pozicionavimas – lapo centre, 100 % (nekeisti mastelio), lapo orientacija priklauso nuo leidinio formos – stačias („*portrait*“) arba gulsčias („*landscape*“).
- 3.3. Svarbu nepamiršti:
 - visi puslapiai makete ir PDF (PS) byloje turi būti išdėstyti iš eilės ir būti vienodo formato bei vienodai orientuoti.
- 3.4. Spalvos:
 - spaudos metu gerai atkuriamos spalvų gradacijos yra maždaug nuo 2-3 % iki 97 %;
 - kokybiškai atspausdinti gradaciją viena spalva dažniausiai bus problemiška.
- 3.5. Naudotinas CMYK spalvų profilis: Eurostandart (*Coated*).
- 3.6. *Grayscale* profiliai:
 - Dot Gain 20–21 % (ofsetiniam popieriui), 15 % (kreidiniam popieriui > 90 g/m²), 16–17 % (kreidiniam popieriui iki arba lygiam 90 g/m²).
- 3.7. Maksimalus dažų kiekis viename taške (*Total Ink Limit*):
 - matiniam popieriui – 320–330 %, blizgiam popieriui – 340–350 %.
 - Viršijus šias reikšmes labai pasunkėja spaudos procesas (galimi atsimušimai) ir padidėja spalvotų taškų išsiliejimo tikimybė (muaras).
- 3.8. Tikslioms triadinėms spalvoms išgauti, maketuojant turi būti naudojami atitinkami katalogai, pvz., „PANTONE Process“, SPOT spalvoms – katalogai „PANTONE Formula Guide“, atitinkantys popieriaus rūšį.
- 3.9. Visi juodi elementai (CMYK-0/0/0/100), esantys ant vientiso fono, turi turėti atributą – „*overprint*“, t. y. „ant viršaus“.
- 3.10. Dideliems juodos spalvos plotams juodos spalvos sudėtis pagal CMYK turi būti:
 - „šaltai“ juodai spalvai gauti – 50/30/30/100;
 - „šiltai“ juodai spalvai gauti – 30/50/30/100.
- 3.11. Generuojant PS bylas visos programinės spalvų valdymo sistemos, tokios kaip „ICC Profile Embedding“, turi būti išjungtos. Atitinkamais profiliais galima naudotis maketuojant, bet generuojant PDF ar PS jie turi būti išjungti. Visi panaudoti šriftai turi būti įrašyti PS byloje.

4. Acrobat Distiller nustatymas PDF bylos generacijai (v 6.0 ir naujesnės versijos):

4.1. Pasirenkame esantį nustatymą *Press Quality*:

4.2. *General*:

Compatibility – Acrobat 4.0 (PDF 1.3);

Resolution – 2 540;

Optimize for fast web view – nuimti varnelę.

4.3. *Images*:

Color images: compression – ZIP;

Grayscale images: compression – ZIP;

Monochrome images – nieko nekeisti.

4.4. *Fonts, Color, Advanced, Standarts – nieko nekeisti.*

4.5. Savikontrolei: išdistiliavus skaidytą PS bylą, PDF byloje šalia puslapio numerio matysite spalvos pavadinimą!

5. Smulkūs objektai

5.1. Nerekomenduojama smulkių elementų, pvz., plonų linijų (< 0,5 pt), teksto bloką, kurių šrifto dydis yra mažesnis nei 6 pt, ir t. t., spausdinti dviem ir daugiau spalvų arba balta spalva tamsiame fone. Net ir labai mažas nesutapimas spaudos procese taps puikiai matomas.

5.2. Makete naudojant plonas linijas reikia įvertinti optinę linijos storio priklausomybę nuo spalvos tankio.

Plonos linijos gerai spausdinamos maždaug tokia priklausomybe:

spalvos tankis < 25 % – apie 0,45 pt (0,15 mm);

spalvos tankis 26–49 % – apie 0,3 pt (0,1 mm);

spalvos tankis 50–100 % – apie 0,15 pt (0,05 mm).

6. Rastrinė grafika

6.1. Teoriškai pakankama rezoliucija ofsetinei spaudai laikoma spaudos lpi skaičius padaugintas iš 1,5. (Pvz., 175 lpi x 1,5 = 262 dpi, taigi 300 dpi yra pakankamai gerai.) Ypatingai kokybiškam spaudui gauti galima naudoti daugiklį 2. (Pvz., 175 lpi x 2 = 350 dpi, taigi 360 dpi yra optimalus skaičius.) Daugiklio didinimas virš 2 jokios pastebimos įtakos spaudinio kokybei neturės, tačiau stipriai pailgės laikas, reikalingas PS/PDF bylų generacijai, smarkiai padidės šių bylų apimtys, taip pat juntamai padidės RIP (rastrinio procesoriaus) apkrovimas.

6.2. Visos leidinyje panaudotos bylos, spalvinimai ir tekstas privalo būti CMYK erdvėje, išskyrus *Pantone* spalvinimus! Neleistini jokie objektai ir spalvinimai RGB erdvėje! Juodai-balti paveikslėliai privalo būti „*Grayscale*“. Štrichinė grafika turi būti „*Bitmap*“ su 600–1200 dpi rezoliucija. Nepatartina rastruoti mažesnio kaip 8 pt šrifto, ypač jei jis šviesus tamsiame fone. Rinkdamiesi *Spot* spalvas, įsitikinkite, kad pasirinkote teisingą PANTONE biblioteką. Negerai, jei rastrinėje byloje yra paliktas alfa kanalas (*alpha-channel*) ar nepanaudoti iškirpimo takai (*clipping path*). Išsaugodami visada pirmenybę suteikite *.TIFF ir *.EPS formatams. Būtinai panaikinkite sluoksnius (*Flatten Image*) prieš išsaugodami šiais formatais.

6.3. Naudojant JPG formatą, reikia nepamiršti, kad šis formatas leidžia smarkiai suspausti bylą, deja, kokybės sąskaita. Saugant JPG formatu būtina nurodyti maksimalią kokybę (12) ir *Baseline* opciją.

6.4. *.GIF, *.BMP, *.PICT, *.PNG ir analogiškų formatų kategoriškai nenaudoti.

6.5. Jokiū būdu negalima įkelti objektų į maketą per *Windows mainų sritį (Clipboard)* arba kitu, ne tam tikslui skirtu būdu.

6.5. PDF peržiūrai naudokite Adobe Reader (www.adobe.com) arba Adobe Acrobat Professional ne žemesnės kaip 6 versijos. Būtinai turi būti įjungtas *Overprint Preview* režimas:

Edit -> Preferences -> Page Display -> Overprint preview – **Adobe Reader** programai;

Advanced -> Overprint Preview – **Adobe Acrobat Professional** programai.

Tik taip matysite realų ir teisingą būsimo spaudinio vaizdą.

7. Reikalavimai kontroliniam atspaudui

- 7.1 Puiku, jei spalvotas atspaudas kaip pavyzdys pristatomas kartu su bylomis spaudai. Dar geriau, kai jame aiškiai matosi pjovimo žymės, užlaidos, pažymėtos lenkimo vietos ir t.t.
- 7.2. Tačiau kaip spalvingumo etalonas gali būti panaudotas tik specialiai šiam reikalui skirtu įrenginiu pagamintas atspaudas. Bet koks spalvotu spausdintuvu pagamintas atspaudas negali būti naudojamas kaip spalvingumo pavyzdys!
- 7.3. Gaminant kontrolinį atspaudą specialiais įrenginiais reikia nepamiršti, kad šie įrenginiai negali tiksliai imituoti ofsetinės spaudos proceso konkrečioje spaudos mašinoje, todėl tiražai skirtingose spaustuvėse gali skirtis ir tarpusavyje ir nuo kontrolinio atspaudu. Jei spausdinote darbą kažkuriame spaustuvėje, nesitikėkite kad po pusmečio iš tos pačios bylos net ir toje pačioje spaustuvėje, net ir spausdindami tuo pačiu spaudos įrenginiu, gausite visiškai identišką spaudinį. Įtakoti gali besikeičianti patalpos temperatūra, drėgmė, taip pat spaudos įrenginio priežiūra, popieriaus kokybiniai parametrai ir t.t.

8. Dažniausiai pasitaikančios klaidos:

- 8.1. Bendro dažų kiekio viršijimas.
- 8.2. RGB spalvų modelis.
- 8.3. Bloga rastrinių vaizdų skiriamoji geba (per didelė arba per maža).
- 8.4. Nepalikta užlaidų apipjovimui arba jos per mažos.
- 8.5. Nėra pjovimo žymių.
- 8.6. PDF/PS bylose maketas yra ne lapo centre.

9. Pabaigai:

- 9.1. Prieš perduodant PDF bylas spausdinimui būtinai jas patikrinkite. Vizualiai galima patikrinti Acrobat Reader pagalba – ar yra pjovimo žymės, ar geras formatas, ar vaizdas centruotas ir t. t. Jei turite spausdintą pavyzdį, įsitikinkite kad vaizdas jame visiškai sutampa su vaizdu kompiuterio ekrane. Jei esate Acrobat Professional vartotojas, pasinaudokite programos funkcija „Preflight“. Naujesnės Acrobat Professional versijos netgi leidžia pataisyti kai kurias klaidas.
- 9.2. Labai gerai jei turite galimybę patikrinti PDF bylą programa FlightCheck.

© 2007 Baltijos kopija

Telefonai: (8 5) 277 3505, 277 3508, 276 0708

Faksai: (8 5) 278 4983, 277 3506

Kareivių g. 13B, Vilnius

www.kopija.lt